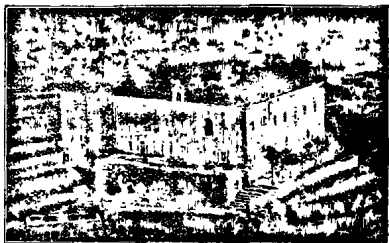
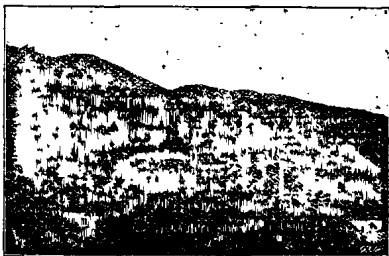

ներէն ասպատակութիւն կրելով փախստեամբ Բիւրքի ապաստանեցան: Հիմա Մար Հայտի Սուրբ Եսայի կրօնաւորաց սեփականութիւնն է: Աւելորդ է ըսել որ այս վանքը 200 տարի է ի վեր բաական ընդարձակած է, մահաւանդ թէ Եկեղեցին բոլորովին նոր շինուած:

ՎԱՆԷ ԹԻՍՈՒՍ ՓՐԱԿԻ

Վերայիշեալ կրկին տեղերը շրջեցին ետք՝ այցեցեցինք նաեւ Յիսուս Փրկչի վանքը ի Բրէյմ,՝ Պէյթիսաշպոյէն հազիւ ժամ ու կես հեռու՝ ի գիւղաքաղաքն Ղւստայ, որ է մեր առաջին վանքը՝ խանաբուր Սնտոնեան Միաբանութեան: Հինեալ է 1721. Թէեւ մեր հիմնադիրը արդէն ի Բրէյմ կը բնակէին հինգ տարիէ ի վեր: Վերայիշեալ պատմիչը մեր ձեռքը եղած ժամանակին ձեւն է: Այժմ գնողը վրան յարկ մ'իւս աւելցնելով՝ տանիքն ալ կըմխտրով ծածկած է, զանգակատունն ալ հակառակ կողմը փոխադրած, որուն զանգակին

ՎԱՆԷ Ս. ԱՆՏՈՆԻ

վայ հետեւեալ հայերէն վերտառութիւնը կը կարգացուի՝ Ի փառս մեծին Աստուծոյ եւ Փրկչին մեր Յիսուսի Բրիստոսի. Թվին Փրկչին ՌեժժՅԵ (1755): Եկեղեցին իր նախկին վիճակին մէջ կը պահուի, միայն Ս. Անտոնի խորանին քով ուրիշ մ'ալ շինուած է նուիրեալ Թովհանու Առաքելոյն ի յիշատակ Լանին խապիպ գնողին եւ հիմնադրի նորոգ Միաբանութեան՝ որ այժմ հոն կը բնակի: Այս վանքը իր եկեղեցւոյն աւագ խորանին խաչքիւթեան պատկերէն առնելով իր անունը՝ եր-

բեմն կը կոչուի՝ Վանք Բիսուսի Փրկչի կամ Վանափրկչի, երբեմն ալ տեղւոյն անունով՝ Վանք Բրէյմայ, ինչպէս նաեւ իր այժմեան Միաբանք ալ՝ Բրէյմականք՝ կը կոչուին:

Հաս բնակեցանք 10 ա կիս ամբողջ մեր պաշտօնավարութեան միջոցին, բնականաբար անոր վայ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի կարենաք տալ: Այս վանքը՝ որ Անտոնեան Միաբանութեան Երկրորդ աստուածքն եղաւ, 1750ին իր անունը առած է նոյնպէս իր Եկեղեցւոյն աւագ խորանին պատկերէն, որով երբեմն կը կոչուի Վանք Ս. Անտոնի, երբեմն ալ տեղւոյն անունով՝ Վանք Պէյթիսաշպոյի, կը գտնուի Ղազիր գիւղաքաղաքին շատ մօտ, ծովուն մակերեսէն 334 մետր բարձրութեամբ Սփի լեռան մէջին վայոյ, Հիւսնայի է իր ծովահայեաց դիրքին գեեղեցիկութիւնը եւ հոյակապ շինուածքը, անանկ որ բոլոր Լիբանանու մէջ նմանը չկայ, կ'ըսեն, երկրին բնակիչները: Ունի 40 սենեակ եւ մեծ սրահ մը ամբողջ շէնքին երկայնութեամբ եւ 6 մետր լայնքով, զորդարեալ ազգային եւ կրօնական պատկերներով: Իր յատկանշէր հայերէն և առանի նման կրկին թեւանի, որոնց մէկը 35 մետր, իսկ միւսը 60 մետր երկայնութիւն կը թուէ՝ եկեղեցին ալ մէջ առնելով, որուն ներքին տարածութիւնն է 27 X 12 մետր արաբական ճարտարապետութեանը շինուած, ամբողջովին քարաշէն եւ կամարակապ է: Ունի եօթը խորան եւ ուխտատեղի, ուր կը դիպին ի մասնաւորի անգուսակ ամուսինք, եւ եթէ ուխտեցնին կատարուի զաւակներ հոն մկրտել կուտան. ինչպէս նաեւ հիւանդ տղաք հոն կը բերեն եւ վրանի բժշկութեան Աւետարան կը կարդացնեն:

4. ԽՍԻՀԱՅ Վ. ՍՐԱՊԵՆՍՍ
Միաբան Անտոնեան:

ՄԵԼԵՐԵՍԻՔ

ԾԱՌԱԿԵՓՈՒՆՉ

1. Հայ. "սայլն բառը: — 2. Զանաւանդի մրցանակին մասին: — 3. "Բանքեր Գովկասի: — 4. "Հասկեք: — 5. Խոշոր վճիռ մը:

1. Հայ. "այլ բառը: — Հուէրի Գոթենբուրգ (Göteborg) քաղաքին համալսարանին ուսուցչապետներէն մէկը՝ Պրոֆ. E. Lidén, որ անուանի հնդեւրոպագէտ մըն է եւ միաժամանակ հայագէտ. Commentationes philologae in honorem Johannis Paulson գործին մէջ փոքրիկ հատած մ'ունի վերնադրում Elt grekiskt lärand. Ըստ Պրոֆ. Լիւէի կարծեաց՝ յուն. σάτιν, σάτιλλο փոխաբերէն փոխ առնուած բառ մըն է եւ հայ. այլ բառին հետ ալ խնամութիւն ունի: 2. Գոթենբուրգի մրցանակին մասին: — Հանդիսին նախորդ թուով ծանուցիլքը Դան. Գաբր. Բանասեանի մրցանակաբաշխութեան արդիւնքը: Այսու ուրախութեամբ պիտի հաղորդենք հասարակութեան թէ յիշեալ բարեանուն անձին կտա-

1. Բրէյմ տարերէն կը նշանակէ ռԱՂԵՍՏԱՆ:

կած կամ հաստատած միջանակին համար՝ յայտարարուած է երկու նոր նիւթ կամ միջանակ, զորոնք Պրոֆ. Գր. Խաչատրեանց առաջարկեր է եւ ընդունուել են Ապրիլ ամսոյ 5ին տեղի ունեցած Լազարեան ճեմարանի Գանձարկական Դասաւորաններու խորհրդոյ նստին մէջ, իւրացանչիւր միջանակի յատկացուել է 700 ռուբլ. — 1. Հայ աղթական ուսման իւր Գաղտնիք — սկսեալ հասկերէն պատմական տեսութեան մասին իւրացանչիւր Գաղտնիքի — սկսեալ Արշակունիքի անկումին մինչեւ մեր օրերը, — 2. Հայոց եւ Վրաց լեզուական քաղաքական եւ քաղաքակրթական (կուլտուրական) փոխադարձ յարաբերութիւնները՝ հնագոյն ժամանակներէ սկսեալ՝ մինչեւ Վրաստանի միանալը Ռուսաստանի հետ, — Հետազոտութեանց ներկայացնելու ժամանակն է 1 Մայիս, 1907:

3. Բաւեր Կլիւնտ, — «Մշակոյ» մէջ կը կարգանք (թ. 46). «Պ. Գեղեցիկ Մեղիք Ղարազեղեանին» ինչպէս հաղորդում է «НАВКАЗ»-ը, թոյլատրուած է հրատարակել Թիֆլիսում մի նոր հայերէն ամսօրնայ լրագիր, նշխակայ նախնական ջննդուրայի: Խմբագիրը լինելու է պ. Գ. Մեղիք Ղարազեղեանը: Լրագրի անունն է Բաւեր Կլիւնտ:

4. «Հասկեր» — Ուրիշ նման լուր մըն ալ կ'ընթեանուիք՝ «Տարազ» մէջ (թ. 10)՝ «Տիկին Լիւիցիան, որ քաղաքումս ունի ուսումնարան, թոյլատրուած է ստացել Թիֆլիսում հրատարակելու մանկական-մանկավարժական ամսագիր, հայերէն լեզուով՝ Հասկեր անունով: Ուրիշ ենք եւ ցանկանում ենք մեր անպատ հայ բնակիչներին հեղեղել նման նորանոր շատ հրատարակութիւններով՝ պարտացնելու հայ խոսակցածածանգատանքի, իսկ «Մշակ» 63. թուէն կը տեղեկանանք «մանկական եւ մանկավարժական պատկերազարդ ամսագիր»-ին ծրագիրը, որ է Լ. Նուր-ժան-Ֆելիք:

1. Բնկորտարակական գրուածքներ, արձակ եւ ստանաւոր վէպեր, պատմածքներ, պատկերներ, զրատարկական գրուածքներ, պոէմներ, բանաստեղծութիւններ, առակներ, եւ ուրիշ գեղարուեստական երկեր: 2. Կենսագրութիւններ: 3. Ժամանակահատուկութիւններ: 4. Գիտական-համարմատչելի յօդուածներ աշխարհագրութիւնից, պատմութիւնից, բնագիտութիւնից եւ գիտութեան միւս ճիւղերից: 5. Գեղարուեստի վերաբերեալ յօդուածներ: 6. Այլեւայլ բնական մասն լուրեր: 7. Ֆիզիքական փորձեր, խաղեր, շարժանքներ, սեղաններ եւ ուրիշ զուարճութիւններ: 8. Թղթապատկերներ մանուկ ընթերցողներին հետ: 9. Նորէն ծնունդներ: 10. Թուականներ եւ զեկուցումներ ֆիզիքական, մասնոր եւ բարոյական կրթութեան զանազան դասերի մասին: 11. Կրթութիւնի գարգիւտական կենսաբան մանկավարժական գրականութիւնից: 12. Մատենախոսութիւն եւ ընծադատութիւն մանկավարժական եւ մանկական գրականութիւնից: 13. Այլեւայլ բնական մասն լուրեր: 14. Խորհրդակցութիւն, հարցեր եւ պատասխաններ: 15. Գոստ-

արկը, Գայտարարութիւններ, Պրեմիաներ, զբոսքեր: 16. Տարեկան բաժանորդագիրը՝ առաջին բաժնից 3 ռուբլի, երկրորդի հետ միասին 4 ռուբլի: Լուր ենք, որ նոր ամսագիր կը սկսի հրատարակվել սեպտեմբեր ամսից, շնորհակալ աշխատակցութեամբ Պ. Ստեփան Լազարեանի:

5. Խաչոյ Կլիւնտ, — Բանասիրական պարբերաբեր գրական ու գիտական ամսագիր վերածուած «Բանասերը»՝ իւր նորագոյն շրջանին մէջ (էջ 2) ունի «Տրագոմ Թագաւոր Հայոց եւ Պարթեւոյ» խորագրով յօդուած մը, որուն մէջ յառաջ բերուած ու կրկնուած կարծիքներ բանասերներուն համար նոր շնունդ տալով: Կայ այս ամբողջ հոսանքին մէջ՝ Լուիք Նախագարտին մէջ գտնուած Տրագոմայ արձանի լուսատուի հրատարակութիւնն է եւ մէջ մըն ալ սա խոշոր վճիռը: Եւ «կրնանք ըսել, որ Աղթանագեղան թէ է ոչ նշխարութեամբ այլ գոնէ մեծ մասամբ անվաւեր գրուածներու կարգին կը պատմական եւ թէ իր պարունակած անհրաժեշտային, անխառնվանելի եւ նոյն իսկ զգուշիկ նկարարութիւնները» — աւելի նոր խառնուելու մէջ յերիւրուած գարբուած վարքեր — շքանշան համար հեղեղութիւն — եւ եւնի, — Առեւ մը՝ որ ջննդը Գլխակ պատմութիւնը Գ. գարու գործը կը համարուի, երբ Հ. Գալթեան բացարձակ հրատարակից թէ է. գարու Հայոց մի կրկնատունն է, անգիշէ ուրիշ բանասեր մը՝ գուցէ վար շննալու համար, ուղեց խոշոր վճիռ մ'արձակել թէ Աղթանագեղան է. գարու գործն է, որ կը ցուցնէր Բանասերին հայերէնի հմտութեան չափը, «Բանասերի» խմբագիրն եւս ինք զինքն այսպիսի խոշոր վճիռ արձակող բանասերներու վիճակակից համարել շատուց. համար այլոց՝ անշուշտ կը հաճի ցոյց տալ թէ մը — աւելի նոր խառնուելու մէջ գարբուած եւ Աղթանագեղան յերիւրած նեւթները...!!!

ԲՈՎԱՆԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ — Արշակունի դրամներ — Նախարարական Եւ Նազդին արշակունիք եւ իրենց ծանօթ դրամներ: 161:
ՄԵՏՆԱՐԱՐԱՐԱՆ — Ստանդարտ եւ Արշակունիաց հարստութեան անկումը Հայաստանում: 172:
ԵՆԵՄԱՐԱՐԱՐԱՆ — Բոլիշ Դոկա. Ստեփան Փաշա Ապանան: 177:
ԵՆԵՄԱՐԱՐԱՐԱՆ — Հին Հայոց տնտեսականութիւնը: 186:
ԹԱՎԱՐԱՐԱՐԱՆ — Ժամբու յիշատակներ (պատկերազարդ): 189:
ՆԱԿԱՐԱՐԱՆ — ԺԱՆԿԱՐԱՆ: 191:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
Հ. ԱՐՄԱՆԻ Կ. ՊԱՐՈՆԵՆԵ
ՎԵՆԵՆԱ, ՄԻՒՍԿՈՒՄԻՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ